

مقام فنا و بقا در حدیقه‌الحقیقه سنایی غزنوی

سیده لیلا موسوی*، دکتر محمد تقی یونسی،

95-11-30

عرفان شالوده‌های از اصول و مفاهیمی است که مسیر درست حرکت انسان تا رسیدن به مقصود اصلی را به او نشان می‌دهد. یکی از بحث‌های اصلی که در عرفان مطرح است، مقام فنا و بقا، چیستی و چگونگی رسیدن انسان به این مقامها است. فنا گذشتن از خود و نفسانیات است و بقا رسیدن به ذات الهی که مقصود اصلی آفرینش انسان است. حدیقه‌الحقیقه سنایی غزنوی از جمله کتابهای عرفانی است که به صورت گسترده به این مقامها اشاره داشته و شاعر به توضیح و تفسیر در مورد این دو جایگاه در اشعار خود پرداخته است. این پژوهش با هدف مطالعه و شناسایی بیشتر راههای رسیدن به مقام فنا و بقا از میان اشعار حدیقه‌الحقیقه سنایی با روش توصیفی - تحلیلی تنظیم شده است. نتایج حاصل از پژوهش نشان داد که سنایی آشنایی عمیقی از حالات و مراتب عارفانه داشته و به بیان شروط اصلی و لازم جهت رسیدن به مقام فنا و سپس بقا پرداخته است. او مهمترین شرط انسان در رسیدن به مقام مذکور را مشخص کردن هدف زندگی انسان دانسته و آن را دستیابی و رسیدن به ذات واحد خداوندی معرفی کرده است. شاعر شرایط و مراحل رسیدن به فنا و بقا را در مواردی چون پرهیز از دنیاطلبی، پرهیز از ظاهربینی و بهره‌گیری از صفاتی چون فقر، قناعت، تهذیب نفس و ... ذکر کرده است. او شرط لازم برای رسیدن انسان به مقام بقا را ابتدا رسیدن به مقام فنای الهی میداند و به همین دلیل بیشترین تأکید شاعر در زمینه آمادگی انسان و چگونگی رسیدن او به مقام فنای الهی است.

کلمات کلیدی : عرفان، تصوّف، فنا و بقا، حدیقه الحقیقه و سنایی.

[Islamic Azad University, Rasht Branch - Thesis Database](#)

[دانشگاه آزاد اسلامی، واحد رشت - سامانه بانک اطلاعات پایان نامه ها](#)